

A close-up photograph of a woman with voluminous, curly brown hair. She is wearing a black, strapless dress and has her arms crossed over her chest. Her face is partially visible on the right side of the frame, looking towards the camera with a slight smile. The background is a soft, out-of-focus grey.

Cambres d'acer
inoxidable

Ferran Torrent

L'ECLÈCTICA

bromera

Dret, el cap cot i les mans a les butxaques, l'home romania immòbil. Davant d'ell, l'objecte del càstig: una cistella de vímet amb poques taronges damunt d'una tauleta de fusta de potes vacil·lants. A la seua dreta, dos guàrdies civils parlaven de temes potser intrascendents. Un d'ells abocava tabac d'una petaca en un paper de fumar, l'altre sostenia un fusell a cada mà mentre esperava que el company, més aviat maldestre, acabara de donar forma al cigarret. Tots dos suaven. Encara vestien l'uniforme d'hivern, amb aquelles jaquetes de teixit rígid verd, descolorades, que semblaven la superfície d'un billar grapejat. Potser conversaven sobre el temps. Era un dia de les darreries d'abril, però feia una calor que esberlava les pedres.

Els dissabtes, al mercat de la plaça s'aplegava gent dels pobles del voltant i d'altres barris de la ciutat. De tant en tant alguns s'acostaven a la façana de l'església per la curiositat d'esbrinar qui era l'home que, amb la vista fixa a terra, a sota de la creu dels caiguts, havia robat si fa no fa un quilo de taronges tardanes, les darreres de la temporada cítrica. Llavors un dels guàrdies l'obligà a alçar el cap. L'home ho féu lentament alhora que treia un mocador de quadres negres i blancs, ronyós, i s'eixugava la suor de la cara i del coll amb calma, tot retardant l'exposició pública de la seua identitat. Un guàrdia li va llevar d'una revolada el mocador, l'altre li exigí que mirara endavant. Ho va fer i aleshores vaig veure una cara de faccions dures, el cutis amb estries pronunciades,

la barba de dies, la vista perduda en un punt indefinit a fi de no trobar-se amb la mirada inquisidora de la gent. Tanmateix els nostres ulls van coincidir durant uns instants molt breus, per bé que suficients perquè jo entenguera el seu senyal de súplica. Un missatge, però, que va arribar tard: el seu fill Joan venia per darrere meu en direcció a l'església, atret per la curiositat de la gent vers l'home que els guàrdies mostraven al públic. Em va preguntar qui era i en el meu silenci va trobar la resposta.

Amb l'esguard clavat a la façana de l'església, va deixar l'estoig amb el clarinet als meus peus i va arribar fins on era el seu pare obrint-se pas entre la gent que a poc a poc s'hi havia congregat. Els dos guàrdies es van mirar confusos. No sabien què fer. Possiblement tenien fills i no gosaven separar Joan, abraçat a la cintura de son pare. No obstant això, un d'ells va agafar Joan pel braç intentant endur-se'l d'allí. En l'actitud del guàrdia hi havia una voluntat paternal de dissuasió, però pare i fill s'abraçaren amb més ímpetu i llavors el guàrdia provà de traure'l amb més força i una part del públic, els que eren a les primeres files, va protestar per bé que de manera tímida. Aleshores els guàrdies van ordenar a la gent que marxara.

Quan vaig anar a buscar mon pare perquè s'enduguera Joan, era assegut en un racó del bar de la plaça arrambat a una botella de vi. Se'n mesurava dosis curtes en un got que s'empassava tot d'una. Entre got i got xuclava amb inquietud el cigarret que sostenia amb aquells dits que la nicotina havia tornat groguencs. Parlava tot sol, amb una solemnitat ridícula que provocava la riota dels parroquians. Féu un gest de fàstic a penes contingut així que em veié entrar al local, sorprès o

potser enxampat en el seu atordiment íntim. No vaig gosar acostar-me a ell i me'n vaig eixir. Mirat amb la indulgència que dóna el temps, no li servia de res tindre el cap clar. Era un vençut, un home amb la dignitat ofegada per l'alcohol. Al contrari del pare de Joan, en ell la misèria moral era més forta que l'orgull.

Vaig tornar de nou a la façana de l'església, però Joan ja no hi era. Avisat per un veí, don Josep, el mestre de música, se l'havia endut a sa casa. Joan i son pare vivien en una modesta i solitària alqueria més enllà del barri, a l'horta, vora una sèquia que era l'aigua corrent de tots dos i la piscina estiuenca de tots nosaltres. Durant dotze hores, des de les nou del matí fins a les nou del vespre, la guàrdia civil l'obligà a romandre dret a la vista del públic per haver robat si fa no fa un quilo de taronges. Al pare de Joan li deien Manuel Ferrer i tres dies després el fill el va trobar penjat d'una biga de fusta a la vella alqueria.

Es va despertar amb el to insistent del timbre. Va allargar el braç buscant la clau de la llum i va tombar una botella de cava buida que hi havia a la tauleta de nit. Cèlia es va regirar al llit, observà estranyada l'enrenou i va continuar dormint. Va mirar l'hora: eren les set i vint del matí i de cap de les maneres podia imaginar-se qui reclamava la seua presència a eixes hores. Es va incorporar per seure a la vora del llit i es va notar una ressaca aguda, la boca pastosa, el cervell penetrat pel soroll del timbre ara sonant a intervals curts. Va eixir de l'habitació notablement empenyat. S'adonà que anava nu i hi tornà per posar-se uns calçotets i un batí. Aleshores va obrir la porta.

—Bon dia, ¿Toni Butxana?

—¿Sap quina hora és?

Sense mostrar-se sorprès per la rebuda, amb aire pacient, l'home va traure una targeta de visita d'una cartera. Butxana s'hi va fixar: era una cartera de pell llisa de color marró, gastada per l'ús. En allargar el braç el visitant deixà veure el rellotge, amb l'esfera negra i una cadena que semblava d'or gris.

—És la seua targeta —Butxana la va fitar: era la d'ell—. Hores d'oficina a partir de les nou... Són les nou i mitja.

—¿Les nou i mitja?

—En punt.

Butxana es va gratar el clatell i es va escurar suaument la gola.

—¿Ens coneixem? —li preguntà.

—No —féu l'home.

—¿Ve de part d'algú?

Ara l'home féu una ganyota d'impaciència.

—¿Seria tan amable de deixar-me entrar? Vull parlar amb vostè i el replà no és el millor lloc.

—Entre —digué Butxana amb una veu lànguïda.

Era un individu més aviat gros, alt, bastant alt, tocant els cinquanta anys, d'aspecte rotund i amb l'aparença d'un tipus acostumat a assolir el que pretén, i semblava que ho pretenia tot. Es va quedar dret al costat del sofà de la sala-despatx de l'entrada. Butxana féu un gest convidant-lo a seure. Tots dos ho feren, un a cada extrem del sofà. Hi hagué un moment de silenci, just el que necessitava el detectiu per desemperesir-se.

—Molt bé —digué Butxana, posant-se una mà en la boca per no badallar—. ¿Com li diuen?

—Diguem-ne que Manel.

—Doncs diguem-ne que s'ha acabat l'entrevista.

Butxana es va alçar del sofà, resolut i amb una actitud hostil. De sobte s'havia espavilat.

—Escolte, torne a seure, per favor. Vull fer-li un encàrrec molt personal i necessite moltíssima discreció. Li pagaré tres vegades més del que cobra habitualment.

—No sap els meus honoraris.

—Sé moltes coses de vostè.

—¿Quines?

—Una de fonamental: fa el que siga si li paguen bé.

—Encara no he mort ningú per diners.

L'anomenat Manel somrigué:

—L'encàrrec que pense fer-li entra dins dels treballs propis del seu ofici.

—Aleshores, ¿per què em contracta a mi?

—Pel triple del que guanya mantindrà una discreció absoluta.

—Farà una despesa innecessària, pel preu normal també sóc discret.

—M'estime més assegurar-me'n.

Butxana segué de nou.

—L'escoltaré —ho digué amb desídia.

—Gràcies.

—Però no li garantesc que accepte.

—D'acord.

L'home va traure un paquet de cigarrets, n'extragué dos i li n'oferí un. Tot seguit va mostrar-li una foto.

—¿Coneix aquest home?

—¿Per què l'hauria de conèixer?

—És molt conegut. El veurà cada dia als diaris. És Josep Taner, un diputat del grup socialista al Parlament...

—No continue, no m'interessa el treball —observà amb més atenció la foto, ara sobre el sofà—. Els embolics d'aquest tipus tenen repercussió mediàtica. Com que vostè no té nom, ni adreça, ni telèfon... qui eixiria als papers seria jo, i comprendrà que aquesta publicitat no és beneficiosa per a mi.

—No m'interessa el Taner polític, en eixe aspecte ja sé qui és. Vull saber coses del Taner persona.

—¿Per què?

—Perquè ho pague amb escriure. És una raó professional

convinent. A més, ¿pregunta a tots els clients els motius dels encàrrecs que li fan?

—Els meus clients solen tindre nom i cognoms.

—Li pague tres vegades més perquè no em faça preguntes.

Ací Butxana va trobar una altra raó gremial convincent.

—¿Què vol de Taner?

—La vida privada. Tot el que fa fora de l'activitat política —féu una xuclada profunda al cigarret i afegí—: amb documentació gràfica.

—És a dir, vol proves.

—Sí.

—Supose que si li pregunte què farà amb la documentació gràfica si és comprometedora no em contestarà.

—Li diré què faré: m'oblidaré de vostè. No hi haurà cap rebut, res que demostre que el vaig contractar. En restarà al marge.

—¿Quines garanties tinc?

—Una: que vostè només és el mitjà; a mi m'interessa l'objectiu. ¿Accepta l'encàrrec?

Ja havia decidit d'acceptar-lo, però es va prendre una mica de temps, com si dubtara de la conveniència d'un treball que amb el silenci creava una expectació que augmentava davant l'altre el valor de l'encàrrec. Va agafar amb parsimònia la foto de Taner i encara es va recrear uns segons més observant-la. Tenia l'aspecte d'un mediocre, sense defectes ni virtuts. Gairebé tots els polítics li semblaven de la mateixa pasta, dissenyats per fer una tasca tan estèril com resoldre les contradiccions socials.

—Accepte amb una condició: no torne a vindre ací.
Quan vulga reunir-se amb mi li diré el lloc.

—Li telefonaré quan necessite parlar amb vostè.

—Em caldran dies per fer un informe si fa no fa complet.

—¿Quants?

—Els que calguen, sense presses. I per a les despeses...

—Ja havia pensat a avançar-li diners. Una cosa: voldria que s'estalviara una feina.

—¿Quina?

—Esbrinar qui sóc.

—Ningú em paga per fer-ho.

De la butxaca interior de l'americana Manel va traure un feix de bitllets de cinc mil pessetes que va deixar damunt la taula del despatx.

—¿Per què estava tan segur que acceptaria l'encàrrec?

—Necessita canviar-se el rellotge —somrigué Manel—.

¿Porta alguna cosa més entre mans?

—Encara que no tanta com voldria, sempre tinc feina.

—¿Important?

—Un afer de banyes.

—Un afer corrent per a vostès.

—Sí, vivim de les parelles. El client exigeix proves gràfiques, però atesa la seua generositat dedicaré temps al cas Taner.

—Espere que ho resolga prompte.

—Ben mirat, potser ho faré amb rapidesa. Tinc la sensació que aquesta mena d'afers cremen.

—Ràpid i eficient, això m'havien contat de vostè —diugué Manel alçant-se.

Va marxar cap a la porta. Abans d'obrir-la va sonar el seu mòbil, va mirar la pantalla i el va desconnectar tot donant a entendre que la trucada no era important. Butxana l'acompanyà al replà i va prémer el botó de l'ascensor.

—Sóc aficionat a l'estudi dels patronímics i tinc una curiositat. El seu cognom, Butxana, no sembla valencià.

—No és un cognom, és un malnom. Al meu pare li deien el Buchanan.

—¿Era escocès?

—Era borratxo.

En si mateix un cadàver és lamentable, però aquell encara ho era més. Estava cap per amunt, amb mig braç penjant d'un sofà i la resta del cos estirada a terra, una cama flexionada sobre l'altra. La cara ni tan sols se li reconeixia. Per fer temps, només exclusivament per fer-ne, el comissari Tordera s'aplicava a esbrinar-li l'edat tot contemplant una foto emmarcada. Entre quaranta i quaranta-cinc anys, va calcular. Dos policies uniformats del districte eren a la porta del pis. Davant d'ells, la veïna que havia avisat a la comissaria amb penes i treballs ofegava els plors: «No m'ho explique, era tan bona dona.» La víctima era prostituta, però ni la veïna ni la policia ho sabien encara.

Tordera apagà el cigarret en un petit cendrer de metall del vestíbul. Ho féu amb ràbia, molest per haver-se'n fumats el primer tan prompte. Però trobar-se un assassinat era inusual en el seu quefer quotidià. Se'n fumava quatre o cinc cada dia; un després d'esmorzar (cap a les onze del matí), dos a la vesprada i un o dos més havent sopat. Si eixia a la nit triava una sala de cinema a fi d'evitar fumar més que d'habitud. Era molt estricte amb el tabac. Així doncs, no tornaria a fumar fins després de dinar, per bé que hauria de prescindir de la cervesa a l'hora d'esmorzar. I del cafè. El cafè i la cervesa són inductors del tabac. Decidí no esmorzar, però dinaria més d'hora per tal de calmar l'ansietat pel segon cigarret del dia.

La veïna féu un sospir d'allò més teatral i de seguida, ara en veu alta, va remarcar de nou les qualitats humanes que caracteritzaven la víctima. El comissari va deixar la foto emmarcada en un prestatge i la va mirar. «¡Cony de tia!», remugà entre dents. Si no es tranquil·litzava no hi hauria manera de traure'n l'aigua clara. Ja s'ho faran els del Grup de la Judicial, es digué. Però no era del tot cert. Volia fer-se'n càrrec només per demostrar que no era una andròmina policíaca. Encara tenia reflexos per dur un cas d'assassinat. Durant molts anys no havia fet cap altra cosa.

Va sentir passes que pujaven per l'escala i va anar fins a la porta del pis. Eren tres homes i una dona del Grup d'Homicidis de la Policia Judicial. Entrà de nou al pis i se situà vora el cadàver, simulant que l'observava amb atenció. El cap del Grup va ordenar als altres que es distribuïren pel pis. Després, s'acostà al cadàver.

—Tordera, comissari del districte —es va presentar amablement al cap del Grup.

—Àrias, d'Homicidis —es van donar la mà—. ¿Fa molta estona que està ací?

—Uns quaranta minuts —només en feia vint, però era la seua forma de dir-li que eren lents—. Ens ha avisat la veïna.

—¿Ha parlat amb ella?

Àrias semblava un tipus receptiu, però Tordera sabia que als del Grup no els agradava que fora d'ells ningú ficara el nas on no calia.

—Doncs no, però si vol el puc ajudar.

—Gràcies, no es moleste. Pot anar-se'n, senyor comissari.

Tordera anava a dir-li que no era cap molèstia, però un funcionari va començar a fer fotos i va haver de recular unes passes per no incomodar. Evidentment allò no era tasca d'ell, però tants anys de dedicació policíaca (ara en deien ciutadana) mereixien una consideració. L'emprenyava l'altivesa de les noves generacions.

—Un afer sentimental —provà d'apuntar el comissari al cap del Grup. Àrias ni tan sols el va mirar—. Tal com té la cara, és obra d'un paio gelós.

—La vista enganya.

—L'experiència no —somrigué el comissari.

—Nosaltres preferim la ciència.

Aquell «nosaltres» creava una distància teòrica entre tots dos que no passà desapercebuda a Tordera. ¡Universitaris de merda! ¿És que potser l'experiència no és científica?

—Mire, he vist molts cadàvers i amb una ullada en tinc prou.

—Esperaré l'informe del forense —concloué el cap del Grup. I va eixir al replà del pis a parlar amb la veïna.

Per una raó que entenia però li feia nosa, aquell matí Tordera necessitava fumar. El trencament momentani amb la rutina burocràtica a la qual l'havien relegat li aguditzava l'addicció. S'acostà a la dona del Grup, que buscava empremtes digitals entre els diversos objectes de la taula del menjador.

—Tordera, comissari del districte.

—Encantada.

Encantada del tot no ho estava. Li va dedicar una llambregada indolent amb aquelles pestanyes que obria i tancava com el teló d'un teatre. Li intuïa un caràcter que tirava a

aspre; li veia l'aspecte general d'una dona de qui calia apartar-se'n. Però no ho féu.

—¿Tordera? —digué ella amb actitud pensadora, mentre posava un got en una bosseta de plàstic—. ¿Vostè és el Tordera del cas del carnisser de l'Eixample?

—El mateix —el comissari s'engrescà—. ¿Coneix el cas?

—D'oïda. Crec que va tardar dos anys a resoldre'l, ¿no?

—Bé... no fou fàcil. No teníem el cadàver. L'assassí ens l'enviava a trossos. Un mes un peu, un altre una mà... Fins que ens va enviar una cama, del genoll al turmell. Aleshores vaig sospitar que era un carnisser. ¿Sap com?

—No m'ho imagine —la dona, un punt sorneguera.

—Pel tall. Era un tall net, molt professional. ¿No s'ha fixat mai com tallen el rellom, per posar-li'n un exemple, els carnisseres?

—Sóc vegetariana.

Tordera s'estalvià l'opinió que tenia dels vegetarians.

—Fan un tall tan polit que els trossos tornarien a encaixar com si foren una sola peça. ¿Estudien el cas a la facultat?

—No. El carnisser es va entregar.

—No tenia cap eixida, l'hauríem atrapat l'endemà mateix.

Si l'haguera enxampat, Tordera hauria passat als annals de la policia com l'home que resolgué el cas més espectacular (pel ressò mediàtic) d'aquells anys. De fet, intentà adjudicar-se'n els mèrits, però la diligència del cap de premsa a redactar una nota sense consultar-li-ho va fer que tot se n'anara en orris. El carnisser es va presentar a la direcció central amb la part de la cama que restava del cos. La part del peroné, concretament. Volia que li reconstruïren la dona. N'estava

enamorat i penedit, afirmà, per bé que no tant com Tordera, que si haguera estat en eixe moment a la comissaria hauria fet servir el desvari del presumpte assassí per escenificar que l'havien atrapat i guanyar-se, així, una alta consideració professional.

El jutge i el forense arribaren al pis. Tordera es va fixar en la caçadora de cuir del jutge, en les fines ulleres de metall marca Vogue. Vestia de manera informal tot i que elegant, un uniforme que garbellava els jutges progressistes dels altres. De sobte el comissari tingué la sensació que hi sobrava. Era mandrós de reflexos, perquè ja feia estona que tenia aquella sensació, si més no en estat latent. La irrupció de tota aquella colla al pis el convertia en un estrany. Va aprofitar que el cap del Grup parlava amb el jutge per anar-se'n sense acomiadar-se. Tanmateix, a la porta sentí que el cridaven. Es girà i va veure com s'hi acostava el forense.

—Tordera, ¿no em coneixes?

Li sonava la cara, però no sabia de què. Reconegué que allò era justament un símptoma que a les seues facultats d'observació els mancava la vivesa que exigeix l'ofici.

—¡Tordera, cony, sóc Baixauli!

—Caguendena, Baixauli... —el comissari es va interrompre. Gairebé se li escapà que el veia bastant envellit, però no hauria estat una salutació delicada. Al cap i a la fi, els anys passaven per a tots—. ¿Quant de temps sense veure't!

—Potser deu anys, ¿no?

—O més. ¿Encara treballes?

—Sí, per desgràcia. I tu també.

—Home... Fent la mà ací en una comissaria de districte. Ja ho saps, coses menors: baralles de veïns, tràmit de

passaports, que si el carnet d'identitat, papers per als moros...
—amb la vista assenyalà els policies de la Judicial i el jutge—.
Gràcies a ells, és clar.

—Són uns impresentables —Baixauli, en veu baixa—.
Em tracten com si fóra una relíquia. Però jo faig la meua feina i punt. Un parell d'anys més i em jubile. No saps les ganes que tinc de deixar-ho tot i anar-me'n a l'hortet.

—¿Tens una casa al camp?

—No res, un maset modestet a Ademús. Però una tranquil·litat... ¿I tu?

—Xiquet, ni un duro. Amb el meu jornal...

—¿Quan et jubiles?

—Tremole de pensar-ho. Ni ho vull saber. Ja em diràs què fa un jubilat com jo, actiu com sóc, amb la pensió que em quedarà. Si almenys m'haguera fet un pla d'aquells privats de jubilació encara ho gaudiria, però no em vingué ni al pensament.

—T'has descuidat. Hem d'estar preparats per a les vaques magres. ¿Te'n recordes, de Palop?

—¡I tant! ¿Què fa?

—Va demanar la jubilació anticipada i ara treballa d'assessor en una empresa de seguretat. Li va de puta mare.

—Jo no tinc caràcter per a treballar en la privada. El cas, Baixauli, és que encara em trobe amb forces per donar rendiment. Però, escolta, quasi m'han tirat del pis quan han vingut. ¡Déu meu! Quan ells duïen el pitet per a les baves, nosaltres teníem el cul pelat en l'ofici i ja veus el respecte que ens tenen.

El jutge va cridar Baixauli.

—Tordera, m'alegre molt d'haver-te saludat.

—¿Què tal el jutge?

—De l'associació Justícia Democràtica.

—No cal que em digues res més, una colla de mamons.

Per cert, ¿què saps de don Eugenio?

—Jubilat. Allò sí que era un jutge com Déu mana: gràciós, borratxo, putero... Però el paio cada dia a la feina, com un clau.

—Una bellíssima persona, don Eugenio.

Frisós, el jutge va reclamar de nou la presència del forense. Baixauli i Tordera encaixaren amb rapidesa. El comissari encara es va quedar uns moments observant la primera inspecció ocular del seu antic company, mentre el secretari del jutjat, que havia acabat d'entrar, en prenia notes. Enyorava tant l'escena, però, que decidí anar-se'n.

Va eixir de l'edifici i s'encaminà cavil·lós a la comissaria del barri, travessant un jardí d'una gespa amb tot de pegots. Era un home molt arrelat als hàbits quotidians. Temia la jubilació, la solitud de sentir-se un ésser inútil. Aviat faria els seixanta anys. Corria el rumor que el Ministeri de l'Interior pretenia jubilar anticipadament tots els comissaris que n'havien complit els cinquanta-cinc. Si almenys tinguera una dona o un fill o un nebot o algun nét... però no tenia ni un gos. Només tenia ganes de fumar, just el que no hauria de fer un jubilat. Va dubtar de fer-ho. Segué en un banc de pedra i va traure's el paquet de tabac. Se'l va mirar amb una certa animositat, però també amb un afecte innegable. Un jove amb pinta d'okupa li va demanar foc. En la mirada li sobreixia el desfici. Li allargà l'encenedor. A la part del darrere dels pantalons duia dos descosits. Se'n va anar sense donar-li les gràcies. Aleshores el comissari encengué un ci-

garret, va mirar l'hora, l'aspirà amb delit i en llançà el fum amb un gest tediós. Eren les deu i mitja del matí i les primeres orenetes anunciaven la seua presència a la ciutat.